

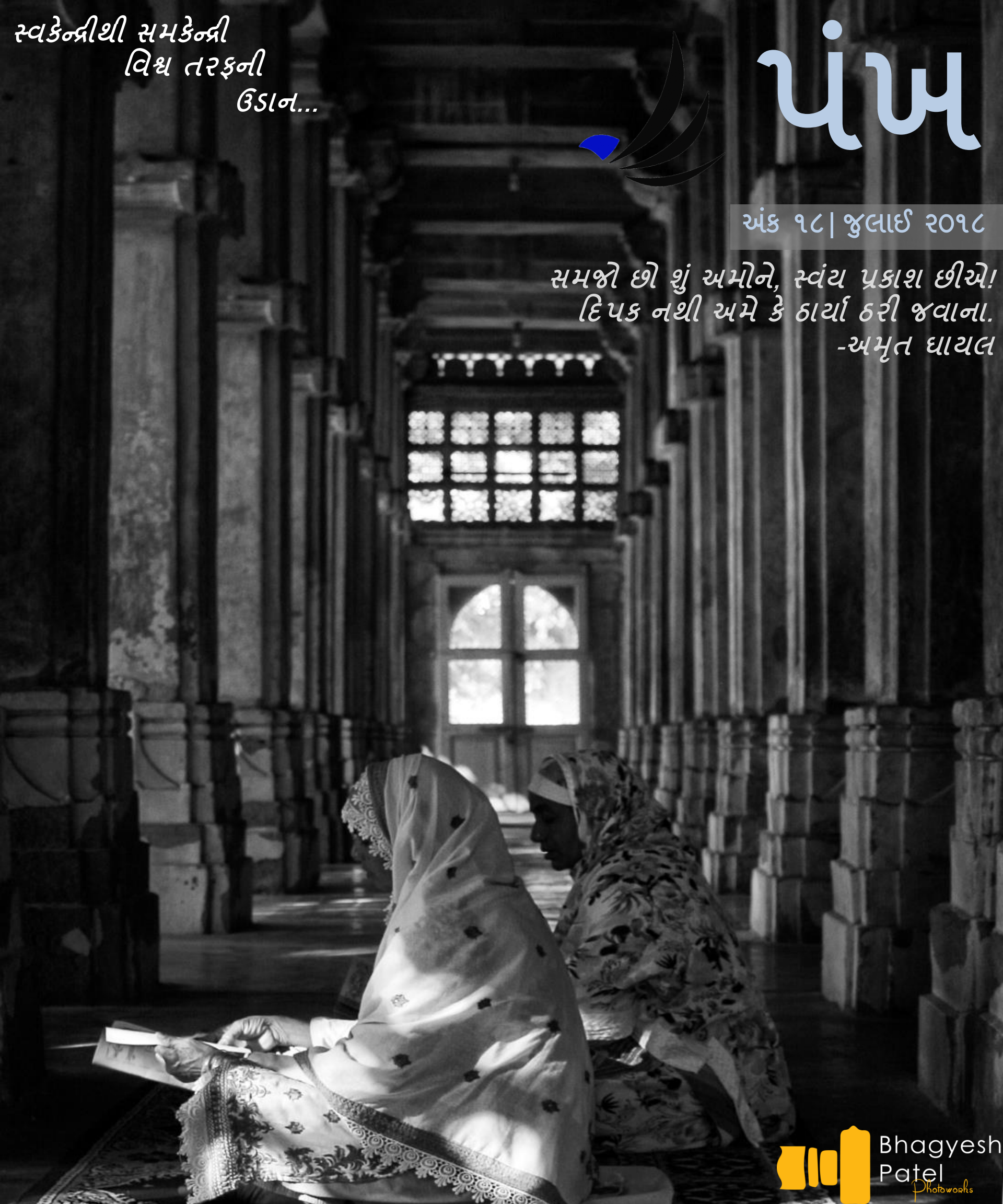
સ્વકેન્દ્રીથી સમકેન્દ્રી
વિશ્વ તરફની
ઉડાન...

પંખ

અંક ૧૮ | જુલાઈ ૨૦૧૮

સમજો છો શું અમોને, સ્વંય પ્રકાશ છીએ!
દિપક નથી અમે કે ઠાર્યા ઠરી જવાના.
-અમૃત ધાયલ

અનુક્રમણિકા

➤ સંપાદકની કલમે	2
➤ Catalyst	3
➤ શ્રાવણમાસમાં શિવનો મહિમા	6
➤ લ્યો... લખાઈ ગઈ કવિતા...	8
➤ લપડાક	9
➤ લવ-ટૅક	11
➤ લ્યો.. લખાઈ ગઈ કવિતા...	15
➤ શું કરવું ચાર???	16
➤ એક ભાઈને બહેનનો પત્ર	18
➤ ભૂતકાળ	20
➤ ખુલ્લા દ્વાર	22

અમને નાખો જિંદગીની આગમાં, આગને પણ ફેરવીશું બાગમાં,
સર કરીશું સહુ મોરચા, મોતને પણ આવવા દો લાગમાં!
- શેખાદમ આબુવાલા

ઘાલા વાચકમિત્રો,

સૌ પ્રથમ તો અમરનાથ યાત્રામાં મૃત્યુ પામેલા યાત્રીઓને અને ભારતના વીર સૈનિકો જે ક્યાંક Border ઉપર તો ક્યાંક નકસલીઓના હાથે શહીદ થયા છે એમને ભાવભીની શ્રદ્ધાંજલિ.

રામનાથ કોવિંદજી ને ભારતના 14માં રાષ્ટ્રપતિ બનવા બદલ અને ભારતીય મહિલા ક્રિકેટ ટીમ ને વર્લ્ડકપ ફાઇનલમાં પહોંચવા બદલ ખુબ ખુબ અભિનંદન, સાથે સાથે ફાઇનલમાં ખૂબ જ સારું પ્રદર્શન કરીને જીત મેળવે એવી શુભેચ્છાઓ.

હાલમાં ભારત અને ચીન વચ્ચેના સંબંધો જે રીતે વણસી રહ્યા છે એ ભારત સરકાર માટે ચિંતા નો વિષય છે. શુ આ વણસેલી વાત યુદ્ધ સુધી પહોંચશે? શુ આ યુદ્ધ શક્ય છે? જો આ યુદ્ધ થાય તો World ની આ બે Fastest Growing economy ની શુ દશા થશે? અને જો ના તો આ વાત કઈ રીતે પુરી થશે? ચીન પાછળ હટશે કે ભારત? આપના આ વિષય ને લગતા વિચારો મોકલી આપો.

pankhemagazine@gmail.com પર

આજના અંકમાં ભાઈ-બહેનના સંબંધ અને શ્રાવણ માસ ને ખાસ ધ્યાનમાં રાખ્યો છે. અનિવાર્ય સંજોગોને કારણે યાજ્ઞિક વધાસિયા ની કૃતિઓ આ અંક પૂરતી Skip કરેલી છે જેની ખાસ નોંધ લેવી.

પંખ મેગેઝીન નો August મહિનાનો special અંક દેશભક્તિ અને કૃષ્ણભક્તિ ઉપર છે તો એને related આર્ટિકલ,કવિતા, ફોટોગ્રાફ્સ મોકલી આપો અમને અમારા mail id પર.

આપ સૌને રક્ષાબંધનની અને શ્રાવણમાસની ખૂબ ખૂબ શુભકામનાઓ....

"ૐ નમઃ શિવાય"

કોનો સાથ જીવનમાં સારો,
શૂન્ય તમે પોતે જ વિચારો,
મહેનત પાછલ બબ્બે બાહુ
કિસ્મત પાછળ માત્ર હથેળી.

-શૂન્ય પાલનપુરી

Catalyst

- અનંત ગોહિલ

FEAR AND GREED ARE THE VERY FOUNDATIONS OF HUMAN BEHAVIOUR.

-ARISTOTLE

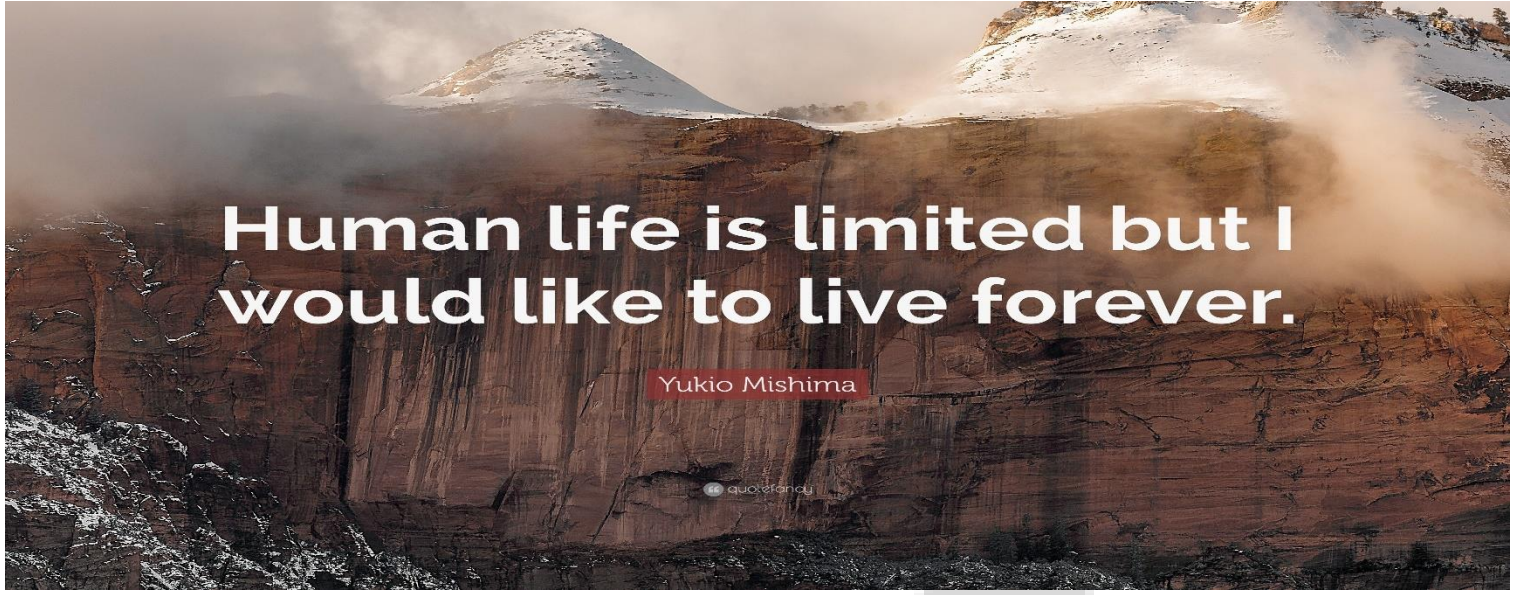
FOR LIFE AND DEATH ARE ONE, EVEN AS THE RIVER AND THE SEA ARE ONE.

-KHALIL GIBRAN

વહેલી સવારે આપણે ઉઠીને નજીકના કોઈક ગાર્ડનમાં ચાલવા માટે નીકળ્યા. સરસ એવું વોક કર્યું. બહાર જઈને કોઈક હેલ્થી જ્યુસ પીધું. રોજ સાથે વોક કરતા મિત્રો જોડે બેસીને થોડા ગપ્પા માર્યા અને એ પછી સમયનું તથા કામનું ભાન થતા આપણે થોડું જલ્દીથી ઘર તરફ આવવા નીકળ્યા અને જેવો રસ્તો કોસ કરવા જઈએ છીએ અને આપણી સહેજ જ બાજુમાંથી પુર ઝડપે એક બસ નીકળે છે. આપણે બસ એક ઇંચ માટે રહી ગયા એ બસની અડફેટે આવતા-આવતા, એ બસ આવી અને આપણા સબ-કોન્સિયસ માઈન્ડએ નજીવા સમયમાં આ ઘટના કેપ્ચર કરી એ વખતે આપણા મનમાં શું ચાલતું હોય?, “એ મર્યા..!”

બીજી કોઈ ઘટના લઈએ, માનો કે આપણે કોઈ પ્લેનમાં બેસ્યા છીએ. એકદમ ફેશ છીએ, કંપનીનું મોટું કામ મળ્યું છે અને કામ સાથે સાથે એ દેશ પણ ફરી લઈશું એવા વિચાર સાથે આપણે મનોમન જ ફરવાની જગ્યાના ફોટો મનના સ્લાઈડ-શોમાં શરૂ કરી દીધા હોય છે. પ્લેનમાં પણ વિન્ડો-સીટ મળેલી છે અને બહારનો વ્યુ પણ સારો છે. એર-હોસ્ટેસ પણ ખુબ વિનયપૂર્વક ટેસ્ટી ફૂડ સર્વ કરી રહી છે, આખી જર્ની સુખપૂર્વક પૂરી થવાને હવે બસ એક જ કલાકની વાર હોય છે અને એટલી જ વારમાં કોઈક કુદરતી આફત આવી ચડે અને પ્લેન હાલક-ડોલક થાય છે અને ઉપરથી એકદમ ઝડપથી નીચેની દિશામાં ગતિ કરતું જતું હોય અને તમામ-એ-તમામ લોકો બુમો પડી રહ્યા હોય, ઓક્સિજન માસ્ક નીચે આવી ગયા હોય અને આમ અફરા-તફરીનો માહોલ હોય ત્યારે આપણને શું વિચાર આવે?, “એ મર્યા, આજ તો જીવતા નહિ જ બચીએ..!”

હવે મેઈન વાત, આપણા માંથી કેટલા લોકો એવા છે જેને સમજણા થયા પછીથી એવી ખબર ના હોય કે મૃત્યુ નિશ્ચિત છે? આપણામાંથી કેટલા લોકો એવા છે જેને ઓછામાં ઓછા એક માણસને, આઈ રીપીટ માય વર્ડ્સ ઓછામાં ઓછા એક માણસને ૨૦૦ વર્ષ જીવ્યો હોય એવું જોયું હોય, અરે ૧૫૦ રાખો ચાલો, બોલો છે કોઈ એવું? હવે મને કહો કે આપણામાંથી કોઈ એવું છે જેને કોઈ માણસ અમર હોય એવું જાણવા પણ મળ્યું હોય? હું કરન્ટ સમયની વાત કરું છું રામ-કૃષ્ણ વખતની નહિ એ વાત ખાસ ધ્યાનમાં લેવી.

તો ઇન-શોર્ટ આપણને બધાને જ લગભગ-લગભગ આમ પાક્કી ખબર છે કે એક દિવસ તો આપણા દાંડિયા ફૂલ થવાના જ છે, મતલબ કે મૃત્યુ થવાનું છે એ વાત તો સોળ આના ખરી વાત છે, બરાબર?

આટલો કોન્સેપ્ટ ક્લીયર થઇ ગયો. હવે આગળ, કે જો આપણને ખબર જ છે કે આપણું અને આપણી સાથે રહેતા બધા જ સગા-સબંધીઓ, મિત્રો, આપણા નજીકના લોકોનું મૃત્યુ નિશ્ચિત જ છે તો પછી મૃત્યુનો એટલો બધો 'ડર' - 'ભય' શું કામ? શું કામ આપણે મૃત્યુથી એટલા બધા ડરીએ છીએ? શું કામ છાતીમાં થોડો એવો દુખાવો થાય કે તરત આપણે ડોક્ટર પાસે દોડી જઈએ છીએ? કેમ આપણે ભુવા- તાંત્રિક કે જ્યોતિષો પાસે આંટા-ફેરા કરીએ છીએ? કેમ રોજ સવારે પહેલા છાપાનું ત્રીજું પાનું ખોલીને આપણી રાશીનું ભવિષ્યફળ વાંચીએ છીએ? કેમ સ્ત્રીઓ પતિઓની ઉંમર વધારવા માટે વ્રતો કરે છે? કેમ કે,

આપણને ડર 'મૃત્યુ'નો નથી, આપણને ડર છે 'પીડા'નો ! આપણા બધાના મનમાં એવી ગંથી સ્થિર થઇ ગઈ છે કે મૃત્યુ વખતે પીડા હશે જ. આપણે ઘણીવાર લોકોને કહેતા સાંભળ્યા હશે કે દાદાનું મોત સારું હતું. આપણને કુતુહલ થાય કે મૃત્યુ પણ વળી સારું કઈ રીતે હોઈ શકે? સામે પૂછતાં જવાબ મળે કે, દાદા પૂરી ઉંમર નરવી અને રોગમુક્ત ભોગવીને ગયા છે, છોકરાના છોકરા રમાડીને ગયા છે અને મોત પણ કેવું આવ્યું બપોરે બધા સાથે જમતા'તા અને જમીને હાથ ધોઈ હજુ સોફા પર બેસતા જ હતા કે કંઈક થયું ને દાદાના શ્વાસ બંધ થઇ ગયા. બસ કોઈ વધારે તકલીફ વગર દાદા અનંતની યાત્રા એ ઉપડી ગયા! અને આપણને મનમાં થાય કે આપણે પણ આવી રીતના જ જઈએ તો સારું!

કોઈને દુઃખ અથવા શારીરિક કે માનસિક પીડા જોઈતી નથી. પેલું કહે છે ને કે 'સ્વર્ગમાં તો જવા બધા તૈયાર છે પણ એના માટે મરવું કોઈને નથી!' અને આપણને મૃત્યુથી વધારે પીડા કે દુઃખનો ભય હોય એનું કારણ પણ આપણી આસપાસના લોકો, આપણી આસપાસનું વાતાવરણ જવાબદાર છે, અને ઘણા અંશે આપણે ખુદ પણ! કોઈ ફિલ્મમાં કોઈ સ્ટેટનો સીન છે જેમાં પુર ઝડપે બાઈક ભગાવે છે અને અમુક જાતભાતના સ્ટેટ કરે છે. એ લોકોનો કહેવાનો આશય એમ કે ઝડપમાં મજા છે, દિલઘડક સ્ટેટમાં મજા છે, પણ એ સ્ટેટ કરતા કોઈ મરી ગયું હોય, ઓર કોઈને એકદમ સખત ઈજા થઇ હોય એવું બતાવવું હોય તો એ લેસ લાઈકલી છે.

કાર કે બાઈક દુર્ઘટનામાં મૃત્યુ પામતા લોકોની સંખ્યા રોજની હજારોમાં હશે પણ આપણે “ધ મોસ્ટ ઈન્ટેલીજન્ટ માનવજાત” વ્હીકલમાં સેફ્ટી-ફીચર્સ વધારીશું પણ સ્પીડ કન્ટ્રોલ કરવાનું નહિ વિચારીએ! બીડી-સિગારેટના પાકીટમાં મોઢાના કેન્સરવાળા કોઈ વ્યક્તિનો વિકૃત થયેલો ચહેરો તો જોઈશું પણ બે કસ મારતા-મારતા વિચારીશું તો એમ જ કે મને કંઈ નહિ થાય, એલા ભાઈ આટલો બધો કોન્ફિડન્સ?

હકીકતમાં તો આપણે મોજમજાની સામે તકલીફોને બહુ જ અન્ડર-એસ્ટિમેટ કરીએ છીએ અને એટલે જ જ્યારે એ તકલીફ ખરેખરમાં આપણી સામે આવીને વિરાટરૂપ ધારણ કરે ત્યારે આપને નાસીપાસ થઈ જઈએ છીએ, ભાંગી પડીએ છીએ, ભગવાનને વિનંતી કરીએ છીએ કે, “આના કરતા તો મૃત્યુ આપી દે તો સારું!” યુથેનેસિયા- મર્સી કિલિંગ- ઈચ્છામૃત્યુનો કોન્સેપ્ટ જ આ છે ને કે કોઈ પીડા મારાથી સહન નહી થાય એટલે મને કાયમ નો ‘ખસી-મારગ’ આપો!

આ બધી જ વાતોની વચ્ચે આપણો ધ્યેય બસ એટલો જ હોવો જોઈએ કે મારે કંઈક એવું જીવવું છે કે મારું મૃત્યુ એક દુખદ સંભારણું નહિ પણ એક મહા-ઉત્સવ હોય! બાકી રોજ લાખો માણસો મરે છે પણ આપણે એને યાદ રાખતા નથી, પણ એક અબ્દુલ કલામ સાહેબ જેવા કોઈ મોક્ષનશીન થાય ત્યારે એ ઇતિહાસમાં તો અમર થાય જ છે અને સાથે સાથે આપણા મનમાં પણ અમર થઈ જાય છે!

આફ્ટર-શોક :

દુઃખ શોધ કોઈ કાયમ છોડી ક્ષણિક સુખોને,
કંઈ મૂર્ખ મિત્રો કરતાં એક ડાહ્યો શત્રુ સારો.
એવું મરણ કરો કે ઝંખે જીવન તમોને
ડૂબો તો એમ ડૂબો શોધે સ્વયં કિનારો.

- અમૃત ધાયલ

શ્રાવણમાસમાં શિવનો મહિમા

- નિકેતા વ્યાસ

વર્ષના આ બાર મહિનામાં શ્રાવણમાસની (જુલાઈ થી ઓગસ્ટ) ગણતરી સૌથી પવિત્ર મહિનામાં થાય છે. આ મહિના દરમ્યાન ભગવાન શિવની પૂજાનું મહત્વ અનેરું છે. આ આખો મહિનો ધાર્મિક તહેવારોથી ભરપુર છે, જેમ કે નાગપાંચમ, શ્રાવણી પૂર્ણિમા, ઋષિ પંચમી, અને રક્ષાબંધન. કારણકે આ મહિનો પવિત્ર માસ તરીકે ઓળખાય છે અને શિવજીનો મહિમા પણ આ માસ દરમ્યાન હોવાને કારણે ભક્તો તન, મન, ધનથી ભક્તિ કરવામાં પાછીપાની નથી કરતાં. આ માસ દરમ્યાન શિવલિંગની ભવ્ય પૂજા ઠેરઠેર થાય છે. આ મહિનામાં શિવપૂજા ઉપરાંત ઉપવાસનો પણ મહિમા છે. અનેક ઠેકાણે મંદિરોમાં ધીનાં કમળ પણ પ્રદર્શિત થાય છે.

દંતકથા મુજબ, આ સમય દરમ્યાન જ સમુદ્રમંથન દરમ્યાન મોતી, માણેક, હાથી, પાણીદાર ઘોડા, ઝવેરાત, સુંદરી, સુરા, અને અમૃત નીકળેલ જેને માટે દેવ-દાનવ વચ્ચે હરીફાઈ અને પડાપડી થઈ...મંથન દરમ્યાન હળહળ વિષ પણ નીકળેલ જેને દેવ-દાનવોએ એ શ્રી શંભુને પ્રાર્થના કરી વિનવ્યા. ભોળાનાથ તો ભોળાનાથ છેતૈયાર થઈ ગયા અને ગટગટાવી પણ ગયાં, શ્રી પાર્વતી દોડતાં આવ્યાં ને ગળે પોતાનાં હાથ અડાડી વિષને ગળેથી શરીરમાં પ્રસરતા અટકાવ્યું. વિષને કારણે ગળુ નીલા રંગનું થતાં નીલકંઠના નામે ઓળખાયા.

બીજી પ્રચલિત કથા મુજબ સતિમાતાએ ભગવાન શિવને પતિ રૂપે પ્રાપ્ત કરવા કઠોર તપ કર્યું હતું અને અંતે પ્રસન્ન થઈ ભગવાન શિવે વરદાનરૂપે એમની મનોકામના પૂરી કરી હતી. આ શ્રાવણ મહિનામાં જ માતાએ કઠોર તપ કર્યું હતું અને મનોઈચ્છા પૂર્ણ થઈ હતી તેથી શિવને પણ આ માસ અતિ પ્રિય છે. કુંવારિકાઓ પણ મનવાંછિત વર માટે આ મહિનામાં ઉપવાસ તથા અભિષેકનું વ્રત રાખી તપ કરતી હોય છે.

આ મહિના દરમ્યાન શિવલિંગ પર ચડાવાતા બીલીપત્રનો પણ અપાર મહિમા છે. કહેવાય છે કે એક ડાકુ પોતાનાં જીવન નિર્વાહ માટે રાહ્ગીરોને લુંટતો. એક રાત્રીએ એક વૃક્ષ પર બેસી એ પોતાના શિકારની તાકમાં બેઠો હતો, પરંતુ લાંબા સમય સુધી જ્યારે કોઈ ત્યાંથી પસાર નાં થયું ત્યારે ડાકુના હૃદયમાં વલોપાત શરૂ થયો. પોતાનાં કર્મોને યાદ કરતાં કરતાં એ વૃક્ષની ડાળીએથી એક એક કરી પાન ને તોડી નીચે નાખતો હતો. એના કોઈક સારા કર્મના હિસાબે એ વૃક્ષની નીચેજ શિવલિંગ હશે તે પણ રૂપે અવિરત એનાથી અજાણતા સવાર સુધી અભિષેક થયો. અને એ વૃક્ષ એ બીજું કંઈ નહિ પણ બિલ્વનું. બસ, ભોળાનાથ પ્રસન્ન, અને એના દુઃખો સમાપ્ત કરી સાચો માર્ગ બતાવી એનું કલ્યાણ કરે છે. આમ બીલીપત્રનું સ્થાન પણ આ મહિનામાં અદકેરું છે.

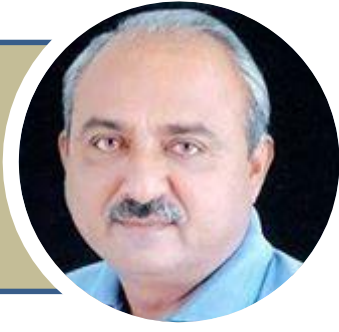

આ મહિનામાં સોમવારનું મહત્વ સૌથી વધુ છે. આ વાર મહાદેવનો વાર ગણાય છે. ઉપવાસ તથા અભિષેક માટે પણ આ દિવસ અતિ પવિત્ર ગણાય છે. આ સમય દરમ્યાન જ ઘણાં મંદિરોમાં ધીના કમળ થાય છે. સુથાર લાકડાનાં અતિ સુંદર નકશીદાર અવનવી ડીઝાઇનના કટઆઉટ બનાવે - જેમ કે કમળ, લક્ષ્મીમાતા, ગણપતિ, મોર, શંકર પાર્વતી વગેરે. બ્રાહ્મણો આખી રાત બરફ ની લાદી પર વનસ્પતિ ધીને ઠારી એમાં અવનવા રંગ ઉમેરી પેલા લાકડાના કટઆઉટ પર ઢાળીને અદ્ભુત આબેહુબ આકાર ઉપજાવી સવારે તો દર્શનાર્થે આવનાર ભક્તોના દિલ જીતી લેતાં. આ કમળ જોવા માટે પણ ખાસ એક ભીડ રહેતી.

આ માસમાં શિવજીને આકડાના ફૂલ, ભસ્મ, અબીલ, કેવડો, રુદ્રાક્ષ, દૂધ, બીલીપત્ર, બિલ્વ, અને ધન્ટુરાના ફૂલથી રીઝવવામાં કોઈ કમી નથી રહેતી. શ્રાવણ મહિનો - શિવજી - અને સોમવાર એકબીજાના પર્યાય જાણે છે. શ્રાવણ મહિનો ચોમાસા દરમ્યાન આવે છે. ઉપવાસનું મહત્વ એ કારણસર પણ આગવું છે કે ચોમાસાની ઋતુમાં શારીરિક પાચનશક્તિ નબળી રહે છે. વ્યક્તિ અગર એકટાણું કે ઉપવાસી રહે તો અનેક રોગ માંથી બચી શકે. આ ઋતુ દરમ્યાન જીવજંતુઓનો ઉપદ્રવ પણ વધું રહે છે. એક ટંક ખોરાક કે ફળ ફળાદી નો મતલબ કે કદાચિત જીવજંતુ જો અનાજમાં હોય તો રોગચાળો ફેલાય ના. ગમે તે કારણ હોય ...સારા જીવનસાથીની આશા, શારીરિક કાળજી, ધાર્મિકતા ...શ્રાવણ અને શિવજી આગવા છે.

લ્યો...લખાઈ ગઈ કવિતા

ભરત વિંઝડા

તારી આંખોમાં જે દરિયા હોય તે,
ઊંઘવા જાઉં ને સપના હોય તે !
હાથ તારો હોય મારા હાથમાં,
હોય દુર્ઘટના કે ઘટના હોય તે ?
પગથી તે માથાં સુધીનાં ચિત્ર નહીં,
પણ તને મળવાના નકશા હોય તે !
એકબીજાને જો મળવું હોય તો,
હોઉં અરધો હું ને અરધાં હોય તે !
આપણે આજે મળ્યાં નો'તા કશે,
જાણું છું હું ખોટી અફવા હોય તે !

મારું જે કંઈ છે, અહીં તારું ય છે,
એટલે કે સઘળું સહિયારું ય છે!
સાંજ વીતી રહી છે, ચાલો ઘર તરફ,
સહેજ અજવાળું છે, અંધારું ય છે !
હાથ લઈ લે છે તું આપી હાથમાં,
તારું મન થોડુંક વ્યવહારુ ય છે !
આ ,જગત કંઈ એટલું સુંદર નથી,
હોય તું ત્યારે જરા સારું ય છે !
હોય બાજુમાં જ મીઠી વીરડી,
જળ સમંદરનું બધું ખારું ય છે !

હમણાં અમારે કોલેજમાં એક presentation હતું, એમાં સ્લાઈડ્સમાં મોટા-મોટા વાક્યો હતા, બુલેટ-પોઈન્ટની જગ્યાએ. જે સરનાં સામે સબમિટ કરવું હતું એમને ભૂલ કાઢી અને આખા ક્લાસ વચ્ચે કીધું કે આવું ના ચાલે અને આ ને તે.હવે સરની વાત સાચી જ હતી. વાંક studentsનો હતો. થયું હતું એવું કે એ જે ગ્રુપનાં સ્ટુડન્ટ હતાં એમને સરનાં સામે present કરતા પહેલા અમુક classmatesને બતાવેલું,મેં પણ જોયેલું.તો એમાંના એક દોસ્તએ ક્લાસ પત્યાં પછી આવીને કીધું કે “મેં તો પહેલા જોયુંને ત્યારે પણ કીધું હતું કે સર નહિ ચલાવે.”

તમે કોઈ ગેમ રમતા હોય અને કોઈ એક લેવલ પર અટકી ગયા હોવ, કોઈ ફેન્ડ આવીને પાર કરી આપે અને કહે કે “સાવ સહેલું હતું મારા માટે તો, તને આટલું ના આવડ્યું?” તો મનમાં શું આવે? તમે તમારા નાના ભાઈ-બહેનને કૈક કરવાની ના પાડી હોય કે અને એ કરવા જાય અને કૈક નાનું-મોટું વાગી જાય કે તૂટી જાય તો આપણે શું કહીએ?”મેં તો પહેલા જ કીધેલું, હવે ભોગવ”કોઈ બે યુવાનો એકબીજાને પ્રેમ કરતા હોય અને સાથે રહેવાનું નક્કી કરે અથવા લગ્ન કરી લે તો ઘણા કહે છે કે “મને તો ખબર જ હતી, આવું જ કૈક થશે”

આ જે પણ આગળની પરિસ્થિતિઓની ચર્ચા કરી એ વાંચીને આપણે સૌ અલગ અલગ react કરીશું. અમુકને શો-ઓફ્ફ લાગશે, તમે અમુક વાચકો કેહશો કે “એમાં શું છે, તમારી ભૂલ હતી તો કહીએ પણ ખરા,યુપચાપ સ્વીકારી લેવાનું” વગેરે...માની લીધું કે દરેકને પોતાની ભૂલનું ભાન હોવું જોઈએ અને એની જવાબદારી લેવી જોઈએ.પણ આ બધી ઉપરની પરિસ્થિતિઓમાં જોવાની વસ્તુ એ છે કે જે તમારી પાસે આવે છે અથવા અમુક વખતે તો તમે સામેથી એમની પાસે જાઓ છો(!) એ લોકોને already ખબર જ છે કે એમનાથી ભૂલ થઈ છે અથવા કામ બગડ્યું છે.

જે માણસને પોતે અફસોસ છે જ ભૂલનો અને એ ખરાબ મૂડ સાથે તમારા પાસે આવ્યો છે એને એવું કેહવું કે “મેં તો પહેલા જ કીધેલું” એ કોઈ સમજદારીની વાત તો નથી જ.તમારો મિત્ર કે પ્રેમી કે ભાઈ-બહેન તમારા પાસે આવે છે ત્યારે એવી અપેક્ષાએ નથી આવતા કે આ મને એમ કેહશે કે મારો જ વાંક છે. એમને ખબર જ છે કે એમનાંથી ભૂલ થઈ છે. આપણે એવું કેમ ના કહીએ કે હમણાં પુરતું ભૂલી જા આ અને ચાલ આપણે ચા પીવા જઈએ અને ગપ્પા મારીએ.હા આપણી ફરજ બને છે કે જ્યાં આપણા પોતાના વ્યક્તિની ભૂલ હોય ત્યાં એને હકથી સમજાવીએ અને ટોકીએ, પણ એક વાર ભૂલ થઈ ગયા પછી એનું એ યાદ કરાવાનો કોઈ મતલબ?? જોવાની વાત છે કે જેમની સાથે આપણે જાણે અજાણે “મેં તો પહેલા જ કીધું હતું” વાળું પતું ખોલીએ છીએ એ બધાં આપણા નજીકનાં હોય છે, આપણા પોતાના.એ જ રીતે સામેવાળું ખાડામાં પડતું હોય તો એને સમજાવ્યાં કે રોક્યા વગર એ પડે પછી “મને તો ખબર જ હતી” કહીને ઉભા રેહવું એ કોઈ શૂરવીરતાનું કામ નથી.

આપણે ક્યાંક પોતાની જાત અને પોતાના મંતવ્યોને સાચા સાબિત કરવાની એટલી બધી ટેવ પાડી લીધી છે કે આવું કઈ પણ થાય આપણે એક પણ મોકો જવા નથી દેતા પોતાની વાત કે મત યાદ કરાવાનો. ક્યાંક આપણને ખુશી મળે છે કે મેં તો કીધું હતું કે આમ ના કરાય, એ ના માન્યો અને હવે પસ્તાયો. હું એના કરતા વધારે સમજદાર છું, વધારે હોશિયાર છું. માન્યું કે તમે હશો સમજદાર પણ આમ બોલીને સાબિત કરવું એ મારા મતે ખોટી રીત છે. સમજદારી તમારા વર્તન અને વિચારોમાં દેખાવી જોઈએ. પણ આપણે સૌ આમ ઉતાવળમાં છીએ પોતાની જાતને સાચી અને હોશિયાર સાબિત કરવાની અને એમાં ક્યાંક આપણે આપણા પોતાનાને દુઃખ પહોંચાડી દઈએ છીએ.

આ જ વસ્તુ દુઃખ ભૂલવા ના દેવાને પણ લાગુ પડે છે. કોઈની સાથે કૈક ખરાબ થયું, કોઈનું મૃત્યુ થઈ ગયું કે કોઈ દીકરી સાથે ગેરવર્તન થયું. આપણામાંથી કેટલા એમની પાસે જઈને જે થયું છે એના સિવાયની વાત કાઢવાની કે કશું જ ના પૂછવાની સમજદારી બતાવે છે? આપણે એમને મળવા જઈએ, કેહવાય શું કે દુઃખમાં સાથ આપવા ગયા, પણ ત્યાં જઈને “કેવી રીતે થયું?” “શું થયું?” વગેરે પૂછીને એ વ્યક્તિને વારે વારે યાદ દેવડાઈએ અથવા તો આપણી જ ધૂનમાં આપણી વાતો કરીએ. (બેસણામાં ખાસ આવું હોય છે, અમુક સંબંધીઓ માટે તો એ બહુ વખત પછી મળવાની બેઠક છે!!)

મારું માનવું છે કે ખુશ રેહવું હોય તો જીવનમાં અપેક્ષાઓ ના રાખશો. પરંતુ બીજાને ખુશ રાખવા હોય તો કોઈ મેહનત કરવાની જરૂર નથી. એમની સાદી અપેક્ષાઓને સમજો અને એ રીતે વર્તન કરો. એનાથી વધારે કઈ કરવાની જરૂર નથી. મને લાગે છે દુનિયાનાં અડધાં પ્રોબ્લેમ્સ ઓછા થઈ જશે જો આપણે આપણી અપેક્ષાઓને પકડી રાખ્યા વગર બીજાની અપેક્ષાઓ અને લાગણીઓને ધ્યાનમાં લઈશું. હું કોઈ બહુ એક્ષપેક્ટ નથી કે ના મેં બહુ દુનિયા જોઈ છે. પણ જો હું સામાન્ય છોકરી તરીકે આ વિચારથી convinced છું તો આપ સૌ તો સમજદાર છો.

જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ already દુઃખી કે ભૂલ સમજીને આપણી પાસે આવે છે ત્યારે એમને આપણા supportની જરૂર વધારે હોય છે ના કે આપણા criticismની. આપણે જાણે-અજાણે પરિસ્થિતિ વધારે બગાડીએ છીએ. “મેં તો પહેલા પણ કીધેલું” અને “મને તો ખબર જ હતી” એ વાક્યોને તમારા જીવનમાંથી ઓછાં કરીને કે કાઢીને જુઓ અને મને જણાવો કે કેવું લાગે છે? આવું જ કૈક આપની સાથે થયું હોય અથવા આપનો કોઈ મત હોય તો પણ લખી નાંખો manorishah@gmail.com પર.

P.S.: ઉર્વેશ પ્રજાપતિનો ઉલ્લેખ કરવો રહ્યો એમના e-mail માટે. હું પ્રયત્ન કરીશ કે આમ જ લખતી રહું જે આપ સૌ વાચકોને ગમતું રહે. આપનો સમય કાઢીને વાત કરવા માટે આભાર.

સોનેરી કોરની લાવીને વાદળી,
ચંદરવા ચાર કોર બાંધશું જી રે,
એની તે હેઠ અમે રહેશું બે ભાઈબહેન,
ભાવતી રસોઈ રોજ રાંધશું જી રે !

- બાલમુકુન્દ દવે

અને હું ખુશ છું કે મારા મેરેજના દિવસે એક અભૂતપૂર્વ ઘટના બની ગઈ, કોઈ એ કલ્પી ના હોય એવી, કદાચ અત્યાર સુધીમાં કોઈ સાથે આવું બન્યું જ નહિ હોય, પણ હા એ મારી સાથે થયું અને એ પળની હું કાયમ ઋણી રહીશ, એ ક્ષણ જ્યારથી આ બધું શરૂ થયું એ ક્ષણ મને અદલો-અદલ યાદ છે, જાણે કે એ કાલ રાતની જ વાત ના હોય...

એ રાત્રે મારે ઘર માટે નીકળતા-નીકળતા સવા અગિયાર જેવું થઈ ગયું હતું. આમ તો કોઈ છોકરી આવા ટાઇમ એ બહાર હોય તો સ્વાભાવિક રીતે જ એમના પેરેન્ટ્સને ચિંતા થાય જ પણ મારા ડેડીને મારામાં પૂરો વિશ્વાસ, આમ પણ હું એમની એકની એક જ એટલે એમને મારા પર વ્હાલ પણ બહુ જ અને થોડી-ઘણી છૂટછાટ પણ વધુ મળે, એ છતાં પણ મેં એમને ફોન કરીને એટલું તો જણાવી જ દીધું હતું કે મારે આવતા નહિ-નહિ તોય એકાદ કલાક જેવું તો નીકળી જ જશે. આમ તો હું નિયમિત રહેવામાં માનું પણ એ દિવસે ખબર નહીં ને કેમ લેટ થઈ ગયું. કદાચ ગર્લ્સ વાતોએ વળગે એટલે આવું થવું સામાન્ય હશે. ઓફીસના એક કલીગના ઘરે જ ડીનર હતું એટલે અમે એ પતાવીને વાતોએ વળગ્યા અને એમાં જ કેટલો ટાઇમ થઈ ગયો એ ખબર જ ના રહી.

આમ તો બહાર નીકળતા-નીકળતા શ્રુતિએ મને કહ્યું કે મને ઘરે મૂકી જાય પણ મને થયું કે આટલી રાતે એ ક્યાં મને મુકવા આવે અને પછી એ એના ઘરે જાય, તો એને પહોંચતા કેટલું લેટ થઈ જશે. એટલે મેં એને ના કહી કે હું કેબ કે રીક્ષામાં જતી રહીશ. પણ થોડી જ વારમાં ધોધમાર વરસાદ તૂટી પડ્યો. મને થયું કે શ્રુતિને હા પાડી દીધી હોત તો સારું હોત પણ વાતાવરણમાં મસ્ત ઠંડક હતી તો મને પણ થયું કે થોડું ટહેલતા ચાલુ અને પછી કોઈક વાહનમાં ઘરે જતી રહીશ, પણ આ વરસાદ! હવે તો કોઈ રીક્ષા પણ મળશે કે કેમ? એમ તો ૨-૩ રીક્ષાવાળાને ઉભા રાખીને મેં પૂછ્યું પણ ખરા, પણ હું રહું છું ત્યાં અત્યારે આવવા કોઈ તૈયાર ના થયું. મને થયું કે થોડું ચાલી નાખું આગળ કંઈક ને કંઈક તો મળી જ રહેશે આમ પણ વરસાદ સહેજ ધીમો તો થયો જ છે, પણ એમ કરતા-કરતા ૧૨ વાગી ગયા હતા.

હવે મને સહેજ ચિંતા થતી હતી કેમ કે હું જે એરિયામાં હતી એની છાપ કંઈ સારી નહોતી, અહીં અવાર-નવાર ઘણા બનાવ બનતા હોય છે. અને અચાનક મારી ખુશી વચ્ચે મને એક ટેક્સી દેખાણી, મેં હાથ ઉંચો કરીને એને રોકી અને એ ડ્રાઇવરએ રોકી પણ ખરી.

પાછળ એક પેસેન્જર બેઠો હતો પણ મને અત્યારે આવા ટાઇમએ ઘરે પહોંચવા સિવાય બીજો કોઈ વિચાર ના આવ્યો. ડ્રાઇવર સાથે પણ માત્ર હા-ના માં જ વાત થઇ એટલે મને વધુ કંઈ અણસાર પણ આવ્યો નહિ કે કંઈ ખોટું થશે એવો વિચાર પણ મગજમાં આવ્યો નહિ.

પણ ટેક્સીમાં બેસ્યા પછી એક બેચેની જેવું લાગતું હતું, જાણે કે એક નજીવી ગુંગળામણ ના થતી હોય, અને સ્ત્રીના મનમાં એક રેડ-લાઈટ હમેશા હોય જ છે કે કંઈક બનાવ બનવાનો હોય એનો ભણકાર એને આવી જ જાય. એટલે મેં હળવેથી સેફ્ટી માટે થઈને મારી બાજુના દરવાજાનું ડોર-લોક ઓપન જ રાખ્યું હતું.

આમ તો બધું બરાબર જ ચાલતું હતું પણ મારા ઘરે પહોંચતા પહેલા એક નાનકડો રસ્તો પડે છે જે આગળ જતા નેશનલ હાઇવે સાથે કનેક્ટ થાય છે અને એ મોટાભાગે સુમસામ જ હોય અને ત્યાં અવરજવર પણ ઓછી જ હોય. આ ડ્રાઇવરએ એ ત્યાં જઈને ગાડી રોકી, ડ્રાઇવરને પૂછતાં એ કહે કે એન્જીનમાં કંઈક મિસ્ટેક લાગે છે એમ કહી એ ટેક્સીમાંથી ઉતર્યો, ઘડિયાળમાં ટાઇમ જોતા એમાં સાડા બાર થઇ ગયા હતા, થયું કે પપ્પાને જાણ કરી દવ પણ મોબાઈલમાં જોતા એમાં પણ નેટવર્ક નહોતું આવતું.

અને એક સેકન્ડ માટે મારી આંખ બંધ થઇ હશે અને મારી બાજુમાં બેસેલ વ્યક્તિએ મારો હાથ પકડી લીધો એટલી વારમાં તો ડ્રાઇવર પણ બીજી બાજુથી આવી ચડ્યો, મનોમન તો ખરાબમાં ખરાબ સિચ્યુએશનની કલ્પના કરી લીધી હતી, આમ તો રોજ છાપામાં રેપના સમાચાર વાંચ્યા હોય પણ એ જ્યારે તમારી સાથે થાય ત્યારે જ એની ભયાનકતાનો ખ્યાલ આવે. એટલે જેવું પેલા બન્ને લોકો મારા પર કંઈ જ જબરદસ્તી કરવા જાય એ પહેલા જ હું જીવ પર આવીને જોરથી એ બન્ને ને ધક્કો મારીને જેમ-તેમ કરીને ગાડીની બહાર નીકળી ગઈ અને આગળ-પાછળ કંઈ પણ જોયા વગર બસ ભાગવા જ લાગી. પણ એ લોકો પણ મારો પીછો છોડે એવા હતા નહીં, બે- એક વાર તો હું જરા માટે પકડાતા બચી, પણ એ દિવસે જ મારા નસીબ ખરાબ હશે અને એક જગ્યાએ પગ ફીચડમાં પડતા હું લપસી પડી અને એ સાથે જ મને થયું કે આજનો દિવસ એ મારા માટે મોતથી પણ બદતર બની રહેશે. અને પેલા બન્ને આવી ચડ્યા. એક એ મને કચકચાવીને લાફો માર્યો, મારો હોઠ ચિરાઈ ગયો ને એમાંથી લોહી વહેવા લાગ્યું, પણ મારું મન એકદમ સુન્ન પડી ગયું હતું, એ પ્રતિકાર તો કરતું હતું પણ મારા કાબુમાં નહોતું. અને અચાનક જ એક બાઈકનો હોર્ન સંભળાયો મને!

મારામાં હતી એટલી તાકાતથી મેં “હેલ્પ મી” એવી બુમો પાડી અને જાણે આકાશ ચીરીને એ અવાજ સીધો જ ભગવાન પાસે પહોંચ્યો હોય તેમ એ બાઈકની લાઈટ મારી તરફ વળી, અને હું હજી જોઈ રહું ત્યાં તો એ મારી સામે આવી પહોંચ્યો, એને જોઈને પેલા બન્ને સહેજ ગભરાયા તો ખરા પણ ડ્રાઇવર ગાડીમાંથી ઉતરીને નશો કરી આવ્યો હશે એટલે એને સામે મારવા માટે ગયો, જોત-જોતામાં તો એ યુવકે બન્ને ને એકલા હાથે લડીને મારા શીલની રક્ષા કરી. મને જાણે કે એનામાં સાક્ષાત ભગવાનના દેખાયા હોય, પણ બધું એટલું જલ્દી-જલ્દી બન્યું કે શોક લાગવાને કારણે હું એને મારો મોબાઈલ બતાવતી-બતાવતી ત્યાં જ બેભાન થઇ ગઈ.

બીજા દિવસે બપોરે જ્યારે મારી આંખ ખુલી ત્યારે હું હોસ્પિટલમાં હતી અને મારા પપ્પા મારો હાથ પકડીને મારી બાજુમાં બેઠા હતા અને જેવી મારી નજર સામે પડી ત્યારે મેં એ યુવાનને પહેલી વાર એકદમ નજીકથી અને આંખો ભરીને જોયો. કેટલો સુંદર હતો એ! કોઈપણ છોકરી એની બનવા માટે થનગની ઊઠે એવો એ કામદેવ જેવો યુવક, એના કપડા પર સુકાયેલા કીચડના દાગ હતા એટલે મને લાગ્યું કે એ કાલ રાતથી અહીં જ હશે અને પપ્પા એ પણ કહ્યું કે એ જ મને અહિયાં લાવ્યો અને એને જ પપ્પાને ફોન કરીને બોલાવ્યા હતા. અને જ્યાં સુધી મને હોશ ના આવે ત્યાં સુધી જવાનો પણ સાફ ઇનકાર કરી દીધો હતો. બસ પ્રેમમાં પડવા માટે આનાથી વધારે કારણોની કોઈ જરૂર ખરી?

બસ એ પછી તો અમે ફેન્ડસ બની ગયા. ઘણીવાર કોફીશોપ પર, મૂવીઝમાં અને અલગ જગ્યાઓએ ફરવા પણ ગયા. પણ સાચું કહું તો એ સાચોસાચ “પુરુષ” હતો. સાચા અર્થમાં સંસ્કારી, અત્યાર સુધીમાં એક વાર પણ એને મારો ગેરલાભ લેવાની કોશિશ નહોતી કરી. અને સાચું કહું તો અમારી વચ્ચેનો સંબંધ ‘શારીરિક’ હતો જ નહિ! ના એને કદી આવું કરવાની જરૂર પડી કે ના મને પણ એવી કંઈ જરૂરીયાત લાગી.

બસ પછી તો ધીમે-ધીમે અમારા લગ્ન કરવાની વાતો થઈ, બન્નેમાંથી કોઈની ફેમિલીમાં પણ કોઈને વાંધો નહોતો. અને અમારા લગ્ન લેવાનું નક્કી થયું. અમારા વચ્ચે રોજ વાતો થતી પણ આમ કહું તો એમાં રોમાન્સ કે ઇરોટીક વાતોને કોઈ સ્થાન નહોતું. મારી જે ફેન્ડસના લગ્ન થઈ ગયા છે એમને પૂછું તો એ જેવું કહે એવી વાતો તો અમારે કોઈ દિવસ થતી જ નહોતી.

એવામાં હું એકવાર કૃષ્ણને લગતું કોઈક પુસ્તક વાંચતી હતી અને મને અચાનક બધું સમજ પડવા લાગ્યું. જાણે કે મારા મન આગળથી એ દીવાલ જ કકડભૂસ થઈને પડી ગઈ. અને મેં કંઈક નક્કી કરી લીધું હતું! પહેલા તો મને લાગ્યું કે હું એને કહીશ તો એને કેવું લાગશે કેમ કે આ વાત કંઈ નાની-સુની નહોતી. લોકો કંઈક-કેટલીય વાતો કરશે અને સમાજમાં ફેમિલીની ઈજ્જત જશે એ અલગથી. પણ થયું કે એને હું એકવાર વાત તો કરી જ જોઉં પછી એ જેમ કહેશે એમ જ હું કરીશ.

એ સાંજે અમે એક કોફીશોપમાં અમે મળ્યા. હું અસમંજસમાં હતી કે એને કઈ રીતે આ વાત કહું. પણ પછી હિંમત કરીને મેં એને એ વાત કહી જ નાખી. અને તમે સાચું નહીં માનો પણ એને પણ મને કહ્યું કે આ વાત એના મગજમાં પણ આવી હતી પરંતુ આવું કઈ રીતે શક્ય બનશે એવું વિચારી એને જ આ વાત મનમાં દબાવી રાખી હતી. હવે જ્યારે અમે બન્ને સરખું જ વિચારીએ છીએ પછી બીજાની રજા-મરજી લેવાની કોઈ જરૂર જ નહોતી.

એનું કહેવું હતું કે આવી વસ્તુ લગ્નમાં ના કરવી પણ હું ખુબ જ મક્કમ હતી કે આ વાતની જાહેરાત તો લગ્નમાં જ થશે અને ખુબ ધામધુમથી થશે. આ વાત થઈ તો ગઈ પણ સાચું કહું તો હું મનમાં ને મનમાં ગભરાતી હતી કે મેં જે નક્કી કર્યું છે એ ખોટું તો નથી ને, લોકો શું વિચારશે, પપ્પા શું વિચારશે? પણ થોડી હિંમત પણ હતી કે જે થશે એ સારું જ થશે અને એવું કરતા કરતા લગ્નનો દિવસ પણ આવી ગયો.

અને અમે બન્ને લગ્નની ચોરીમાં ઉભા હતા અને અમે બન્ને એ જાહેર કર્યું કે અમે આ લગ્ન નથી કરી રહ્યા. અને જાણે કે લગ્નમાં સન્નાટો છવાઈ ગયો. બધા એક-બીજાની સામું જોવા લાગ્યા. અને મેં મારી બાજુમાં ઉભેલા એની સામે જોયું, એની આંખોમાં મારા માટેનો વિશ્વાસ જોઈ હું આગળ વધી.

એ ક્ષણ કે જ્યારે મને લાગ્યું કે હું હું નથી, હું કંઈક દિવ્ય શક્તિ છું. અને મેં બોલવાનું શરૂ કર્યું, “હા અમે બન્ને લગ્ન કરવા નથી માંગતા, એટલે નહીં કે અમારા વચ્ચે કંઈ મનભેદ કે મતભેદ થયા છે પણ એટલે કે અમે એકબીજાના મન નું સમજી શકીએ છીએ, અમે કોઈપણ દંભ વગર આ સ્વીકારી શકીએ છીએ. આજથી અમારો નવો જ સંબંધ શરૂ થશે એ પણ આ અગ્નિની સાક્ષીએ, આ યજ્ઞની સાક્ષીએ અને તમારા બધા વડીલોની સાક્ષીએ. પણ એ સંબંધ પતિ-પત્ની તરીકેનો નહિ પણ “ભાઈ-બહેન” તરીકેનો હશે!” આખી જગ્યા સ્તબ્ધ! મને થોડીવાર બેચેની લાગી પણ ફરી સ્વસ્થ થતા મેં મારી વાત ફરી શરૂ કરી, “તમને થશે કે આવું જ કરવું હતું તો લગ્નના નામે એટલો બધો ઠઠારો કેમ? પણ હું પૂછું છું કે કોઈ પુરુષ અને સ્ત્રી લગ્નથી પતિ-પત્ની બને તો એ ઉત્સવ ગણાય પણ કોઈ ભાઈ-બહેન બને એ ઉત્સવ કેમ ના ગણી શકાય? એ વિધિપૂર્વક એક પવિત્ર બંધનમાં બંધાય તો એમાં સમાજને વિરોધ કેમ? જે સમાજને ખબર છે કે દ્રૌપદી મનોમન કૃષ્ણને વરી ગયા હોવા છતાં પણ એમનો સંબંધ ભાઈ-બહેન તરીકેનો રહ્યો અને ભગવાને કોઈએ તેનો સાથ ના આપ્યો ત્યારે આવીને એના ચીર પૂર્યા, બસ અમારો સંબંધ પણ કંઈક આવો જ છે.”

“મને રાધા થઈને એની પ્રિયતમા બનતા કે રુક્મિણી થઈને એમની પત્ની બનવા કરતા દ્રૌપદી બનીને એમની બહેન બની રેહવું વધારે ગમશે, કેમ કે પ્રિયતમાને વિરહનું દુઃખ સહન કરવું પડે, પતિ-પત્ની હોય તો ડીવોર્સની બીક રહે પણ “ભાઈ-બહેન” એક જ સંબંધ એવો છે જે જીવનભર લીલો-પલ્લવ જ રહે, અને એનું સ્મરણ કરતા જ મારા અંતરમાંત્રથી બીક દુર થઈ જાય.” બસ આટલું કહીને હું અટકી ગઈ, અટકવું પડ્યું કેમ કે મારાથી મારા હર્ષના આંસુ રોકી શકાયા નહીં.

પછી શું થયું એમ? પછી શું થાય બધાની આંખના ખુશીના આંસુના તોરણ હેઠળ મેં એને વિધિપૂર્વક “રાખડી” બાંધી. અને જાણે કે રાખડી એ વિરાટ-સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હોય એટલો તેજ એ જગ્યામાં થઈ ગયો.

પ્રેમ-અભિષેક : આ લેખ એ બધા જ ભાઈ-બહેન માટે જેઓ લોહીથી જોડાયા ના હોવા છતાં પણ એકબીજાની એટલી જ સંભાળ રાખે છે. આ લેખ એ બધા જ ભાઈઓ માટે જે સ્ત્રીઓની રક્ષા કરવાને પોતાની ફરજ સમજે છે. એ બધી જ બહેનો માટે કે જેઓ એક રાખડી બાંધવા માટે આખું વર્ષ રાહ જોવે છે અને પુરા દિલથી પોતાના ભાઈના કુશળ-મંગળની પ્રાથના કરે છે. ભગવાન તમારા આ સંબંધને “દીર્ઘાયુ” આપે એ જ પ્રાથના!

લ્યો...લખાઈ ગઈ કવિતા

કવિ જાન (જાદવ નરેશ)

આજ શબ્દોમાં તમે મળ્યા એમ સમજુ છું ;
મારી ગઝલમાં ઝળહળ્યા એમ સમજુ છું ;

આમ તો રોજ તમારા દર્શન જ ક્યાં થાય છે;
મારી ગઝલમાં ય દેખ્યા એમ સમજુ છું ;

એટલે જ તો હોઠો પર રહે છે નામ તમારું ;
મારી ગઝલમાં ખિલ્યા એમ સમજુ છું ;

શબ્દોની ખૂશબુ બની આવો છો અમ રુદિયે તો;
મારી ગઝલમાં મહેક્યા એમ સમજુ છું ;

કે નથી થતું આગમન તમારું આમ છતાં;
મારી ગઝલમાં શોભાવ્યા એમ સમજુ છું ;

ઘણી ઠોકરો વાગે પછી લખાય છે, ગઝલ ;
હૈયુ દર્દથી ભરાય ને લખાય છે , ગઝલ ;

નથી કુટતી એમ કંઈ લાગણીની ટશરો ;
આંસુ દર્દના રેલાયને લખાય છે, ગઝલ

ખુબ સંઘર્ષોના ધાવથી ઝઝૂમે છે જિંદગી;
ભીના રક્તથી રંગાય ને લખાય છે, ગઝલ ;

અહં ખરે પેલા પાનખરની જેમ ય જો ;
પછી વસંત લહેરાયને લખાય છે, ગઝલ ;

પ્રણયમાં મળે ક્યાંક જો દર્દ , આંસુ, વેદના ;
દર્દ ભીનું છલકાયને લખાય છે , ગઝલ ;

શું કરવું ચાર???

- કેયુર દુધાત

ધરી ધીરજ ઘણી તો પણ મને મારી ધીરજના
ફળો મીઠા નથી દેતી ને કડવા પણ નથી દેતી,
કહે છે મિત્ર છો મારા તમે સૌથી કરીબી પણ
નથી એ પ્રેમમાં પડતી ને પડવા પણ નથી દેતી

-હેમંત

"હું તો એને ભૂલવાની બહુ કોશિશ કરું છું પણ ભૂલી જ નથી શકતો, ખબર નહિ ગમે તેમ કરીને ઇ જ દિલો દિમાગમાં ધૂમ્યા કરે છે. Mobile માં એની સાથે વાત પણ નથી કરતો છતાંયે મનમાં ને મનમાં બબડયા કરું છું. મારા અંદર રહેલા બે વ્યક્તિત્વો સદાય ઝઘડયા કરે છે, એક બોલે છે - શુ છે તારે , ભૂલી જા ને એને , એણે ક્યારેય તારી કદર કરી છે, તારા પ્રેમની કદર કરી છે, હમેશા તને hurt જ કર્યો છે. પછી તરત જ બીજો બડાશ કાઢતા બોલે છે ચલ નીકળ કઈ રીતે ભૂલું એને, હું એને પ્રેમ કરું છું , પ્રેમમાં તે કંઈ અપેક્ષા હોય , ના કદર કરે તો કાંઈ નહિ પણ હું તો એને પ્રેમ કર્યા જ કરીશ , જાન છે ઇ મારી જાન , એને કઈ રીતે ભૂલી જાવ ભાઈ ,આખી જિંદગી એની જોડે વિતાવવાની છે બસ આ બન્ને સતત આવી રીતે એક બીજા સાથે વાતો કર્યા કરે. આમ મારો પ્રેમ ક્યાં છે?? હું કેવો પ્રેમી છું !??? મારો પ્રેમ પારંગત છે કે નહીં??? મને તો કઈ જ ખબર નહિ પડતી કે શું કરવું??? મગજની બેન્ડ વાગી ગઈ છે!!! તું જ કઈંક રસ્તો બતાવ દોસ્ત..."

"જો સાંભળ આમ તારો કાંઈ જ વાંક નથી આ general tendency છે અમુક ઉંમર સુધી તમને આવા attachment રહે, પણ જ્યારે કોઈક તને આવી જ રીતે પ્રેમ આપશે ત્યારે તારો આ કહેવાતો 'ઉપર છલ્લો' પ્રેમ કદાચ અદ્રશ્ય થઈ જશે, પણ હા તારે એની કદર કરવી પડશે હો, એને સ્વીકારવાની તૈયારી બતાવવી પડશે, એને એટલી જ તીવ્રતાથી પ્રેમ આપવો પડશે, અત્યારે તું બહુ વધારે પડતું વિચારે છે અને જેટલું તું જે વ્યક્તિ વિશે વિચારે એટલો તું એમાં ઊંડો ઉતરતો જાય. અને હું માનું છું ત્યાં સુધી તો તારા case માં ખબર નહિ તમે બન્ને શુ કરવા માંગો છો!!!"

The hardest person to be
honest with is yourself.

"એ ભાઈ, મારુ તો દર વખતનું છે હું તો confuse જ હોવ છું, પણ એક વાત તો નક્કી છે એને મારી જોડે કોઈ જ future નથી બનાવવું, જો બનાવવું હોય તો આટલા વર્ષોમાં કાઈ કેટલાય એવા સરસ પ્રસંગો બન્યા અને એને ઘણી તક મળી"

"વાત future બનાવવાની નહિ, વાત સમજણની અને સ્વીકારની છે, તને શુ ખબર એને તને મનથી, દિલથી, દિમાગથી સ્વીકારી લીધો હોય, પણ ખુદ એને પણ ના ખબર હોય કારણ કે ઘણીવાર બહારનો શોર- બકોર એટલો બધો થતો હોય કે આપણે આપણી અંદરનો જ અવાજ નથી સાંભળી શકતા"

"લે આના પરથી યાદ આવ્યું, સાલું મારી અંદરનો અવાજ જ મને નહિ સંભળાતો, હમણાં જ કીધું ને કે ઓલા બે અંદરને અંદર ઝઘડ્યા કરે છે. પણ હું તો ક્યાં છું એ જ નહીં ખબર, બધી વખતે એક બાજુ આમ સારું વિચારું પણ પછી તરત જ બીજી બાજુ જોવ એટલે મન મરી જાય, કરવું તો શું કરવું? અંદરનો અવાજ જ સ્પષ્ટ નહિ થતો?"

"આ બધા પ્રશ્નો તું નહિ બોલતો આ બધા પ્રશ્નો તારા કોહવાઈ ગયેલા વિચારોમાંથી ઉદભવે છે. તારી તે લૂંટાવી દીધેલી self respect ને કારણે, મેં એક speech માં સાંભળ્યું તું કે જો તમે ખુદ પોતાને વફાદાર ના હોવ, તો દુનિયામાં કોઈની પ્રત્યે વફાદાર ના બની શકો, એટલે ભલે તું એના પ્રત્યે વફાદાર હોય, તને લાગતું હોય કે તારો પ્રેમ માત્ર ને માત્ર તેના પ્રત્યે જ વફાદાર રહેશે તો એ સાબિત કરવા સૌથી પહેલા તારે ખુદ પ્રત્યે વફાદાર બનવું પડશે."

એક ભાઈને બહેનનો પત્ર

તીર્થ ગજજર

મારા વ્હાલા ભઈલા,

આજે મારે તને દિલ ખોલીને વાત કરવી છે. હું જ્યારે મમ્મીના પેટમાં હતી ને ત્યારે મને સતત ડર રહેતો કે હું આ દુનિયા જોઈ શકીશ કે નહિ ? મમ્મી દવાખાને જવા તૈયાર થાય અને મને મોત આવતું દેખાય. ભાઈ આ નવ મહિનામાં હું નવ વાર મરી છું અને નવ વાર જન્મી છું. આખરે મને આ દુનિયા જોવા મળી. મારા ચહેરા પર સ્મિત હતું પણ ઘણાના ચહેરા ઝાંખા પડી ગયાં હતાં, ભાઈ! તારા જન્મ વખતે પેંડા વેંચનાર માતા- પિતા મારા જન્મ વખતે પતાસા વેંચવાનું પણ ભૂલી ગયા. પણ મેં મારા મનને મારીને જીવતા શીખી લીધું. ભાઈ તને યાદ છે જ્યારે ઘરે મહેમાન આવે અને કંઈક ખાવાનું સાથે લાવે તો મને એ બધું ખાવાની ઈચ્છા થતી પણ તું તો બહાર રમવા ગયો હોય, એટલે મારા ભઈલાને મૂકીને કેવી રીતે ખાઈ શકું ? પણ તું તો એકલો જ મને યાદ કર્યા વગર બધું ખાઈ જતો. મને ઈંગ્લીશ મીડીયમમાં ભણવાનો ખૂબ જ શોખ હતો પણ પપ્પા આપણી બંનેની ફી ભરી શકે તેવી સ્થિતિ ન હતી. એટલે મને ભણવું ગમતું નથી એવો ઢોંગ કર્યો જેથી તું ભણી ને મોટો સાહેબ બની શકે. મને તો આજે પણ નથી સમજાતું કે મેં એવા તે કેવા પાપ કર્યા હશે કે મને તારા જેવા કપડાં, બૂટ, રમકડાં કંઈ જ ન મળ્યું. પણ કંઈ વાંધો નહીં અરે! મારા ભાઈ ને તો આ બધું મળ્યું એટલે હું રાજી છું.

ભાઈ એક વાત પૂછું ? તારી ગર્લફ્રેન્ડ માટે કેટલી ગિફ્ટ અને ચોકલેટ લાવતો હોઈશ. તને ક્યારેય એવું ના થાય કે મારી બહેન માટે કંઈક લઈ જાવ. ભાઈ તારા લગ્ન કરવાના હતાં ત્યારે તને પૂછ્યું કે છોકરી ગમે છે ? અને મારા લગ્ન વખતે આવું કંઈ ન પુછ્યું. આ લાજ કાઢીને પરણવાની પ્રથા ખૂબ જ સારી છે. તમારા આંસુ કોઈને દેખાય જ નહિ ને. ભાઈ આજે તું તારા ઘરે છો અને હું મારા ઘરે. એક સવાલ પૂછું? ભાઈ તારે માં જણી બહેન હોવા છતાં પણ તારે ધર્મની બહેનને બનાવવાની જરૂર પડી. ફેસબુક અને વ્હોટ્સએપ પર તું કેટલાય ને યાદ કરતો હોઈશ. કેટલાય તને મેસેજ કરતા હશે, પણ મને તો આવા મેસેજ કરતા નથી આવડતુ. પણ સાચું કહું ભઈલા હું તો તને દરરોજ યાદ કરું છું અને તને એક વચન આપું છું, કે ભાઈ તને જીવનમાં કોઈ પણ ખૂણે તકલીફ પડે ને તો મને યાદ કરજે. તારા માટે હું મોત સામે પણ બાથ ભીડીશ.

લી.

તારી વ્હાલી બેન

Golden Relationship

જને બહેન ન હોય કે જને ભાઈ ન હોય એમને પૂછીએ તો ખબર પડે આ સંબંધની. વ્હોટ્સએપ પર આવેલો ફોરવર્ડ્સ મેસેજ છે પણ જમણે પણ લખ્યું છે એમણે ખરેખર દિલની વ્યથા લખી (ઠાલવી) છે. વધારે તો હું પણ નહિ લખી શકું એટલે બસ આટલું જ. છેલ્લું ટપકું -

કોણ હલાવે લીંબડી ને કોણ ઝુલાવે પીપળી,
ભાઈ ની બેની લાડકી ને ભઈલો ઝુલાવે,
બેનડી ઝુલે, ભઈલો ઝુલાવે ડાળખી

ગુજરાતી ચલચિત્ર : સોનબાઈ ની ચૂંદડી (1976)
શબ્દો અને સ્વર : શ્રી અવિનાશભાઈ વ્યાસ

રાત અંધારી

અંધારા માં વધારો કરતી આગળ વધી રહી હતી....

તારલાઓ જાણે નામશેષ થઈ ગયા હોઈ તેમ

ચારે કોર ચિચ્યારી કરતું અંધારું

રૂપલી...ઘરે ઘર મેળો માગી ઘરે જવા નીકળ ત્યાંજ કાળી ભમ્મર બિલાડીએ પગ પાસે આવી રસ્તો

કાપી નીકળી ગઈ ને ટગર ટગર રૂપલી ને જોવા લાગી

રખોપા કરો માવડી કહી તેણી

ઝટ લાંબા લાંબા ડગલાં ભરી ઘરે પોહચી ત્યાં તો.

ટોળું જોઈને હેબતાઈ ગઈ

બધા રાતી આખે રૂપલી સામે જોવા લાગ્યા

ઘરમાંથી આવતો ચાબુક મારવા નો અવાજ

ને ભુવાભાતી ઓની ચીસ..

ચાલ બોલ કોણ છે ?ને હું કામ આવયોશે.....!!

રઘવાઈ થઈ ને એક બે જાણને હડસેલી બારસખ પાસે આવી ને બોલી

એલયા હતો.. પેટ મુવાવો... શેની ભીડ માંડીશે

તમોન ખબર નથી.....મારા એ માંદા પડીયાશે..

ને સામેનું દ્રસ્ય જોઈને...રૂપલી ના પગ નીચેથી જમીન સરકી ગઈ..

ન ઉકેલવા ઇચ્છતી... એ ભૂતકાળની ઘડી

સામે ઉભી હતી.

જાણે ખુનના છાંટા તેના મુખ પર જ ઉડીયા હોય.

આવ રૂપા...!!

રૂપલીની આખો બાર નીકળી ગઈ
માથા પરથી માંગી લાવેલું મેળાનું તગારું નીચે પડી ગયું...
જગલો ધૂણતો શાંત થઈ ગયો..
ને જોર જોર થી
રૂપા રૂપા.....ની બૂમો પાડવા માંડ્યો....
રૂપલી ને રૂપા કહીને માત્ર ધીરજ જ બોલાવતો
બંનેના પ્રેમ પ્રકરણની જાણ થતા
રૂપલી ના કાકા બાપા મળી ને ધીરજના રામ રમાડી.આબરૂ રાખવા જગલા હાથે ઘડિયા લગ્ન કરાવી
આપીયા હતા.
રૂપા હું આવી ગયો....મેં કહ્યું તું ને તું મારી છે...
તું કોઈની નઈ થઈ શકે.....
પોતાના ઘણીમાં પોતાના પ્રેમીને જોઈ.
દૂર ભાગતી બાબત ને એટલા નજીક આવીને જોતા ડરી ગઈ
ઘડીક જગલા ને ઘડીક ભીડને જોતા જોતા જ
ડેલીએજ તમર ખાઈ ને પડી ગઈ.....

તમારી કૃતિ પણ તમે અમને મોકલી શકો છો
E-mail - pankhemagazine@gmail.com

ખુલ્લા દ્વાર “બદલાવ”

હાર્દિક ક્યાડા

"અલ્યા, મારા પપ્પા તો બહુ જ ચીંગુસ.. કોઈ પણ ખર્ચ માટે પૈસા માંગીએ એટલે એમનું કરકસર વિશે લાંબુલય ભાષણ શરૂ થઈ જાય. તેઓ નાના હતા ત્યારે કઈ રીતે પૈસા વાપરતા એ બધી વાતો તો હવે હું ય શબ્દે શબ્દે બોલી શકું એટલી વાર એમણે મને કહી હશે", હર્ષ પોતાના પપ્પા પ્રત્યેનો અસંતોષ વિનય અને સાહિલ સામે ઠાલવી રહ્યો હતો. વિનય અને સાહિલની પરિસ્થિતિ કંઈ વધારે સારી નહતી પરંતુ તે બન્ને ઘરમાં બધું જોતા અને સમજતા. પોતાના પપ્પા દિવસરાત કેટલી મહેનત કરે છે ત્યારે બે છેડા ભેગા થાય છે તેવું તે જાણતા! જે કંઈ સગવડ મળે તેમાં ખુશ રહેવું એવું તે શીખ્યા હતા.

હર્ષની મોટી બહેન કૃતિકા ઓછા પૈસે ભણીને સારા ગુણ લાવી હતી. જોકે સોફ્ટવેર એન્જિનિયર કૃતિકાનો ભાઈ (હર્ષ) પાસિંગ માર્ક્સથી જ સંતુષ્ટ રહેતો!! કૃતિકાના લગ્ન બે વર્ષ પહેલા જ ભાવેશ સાથે થયા હતા. ભાવેશ આર્થિક રીતે મધ્યમ કહી શકાય તેવા પરિવારનો, પણ સંસ્કારી દીકરો હતો. બન્નેની મુલાકાત એ જ કંપનીમાં થઈ હતી જ્યાં તેઓ નોકરી કરતા. એક-બે વર્ષ સાથે રહ્યા બાદ પાંગરેલો પ્રેમ સાદગીભર્યા લગ્નમાં પરિણમ્યો. મહેશભાઈ ચોક્કસપણે કૃતિકાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થયા હતા પરંતુ તેમને હર્ષની ચિંતા રહેતી.

હર્ષ નાનપણથી જ જીદી હતો, પોતાને ગમતી વસ્તુ મેળવવા માટે તે હઠે ચડતો અને જે તે વસ્તુ મેળવીને જ જંપતો. મહેશભાઈ તેને ખુબ સમજાવતા કે જિદના પરિણામ સારા નથી હોતા પણ હર્ષ એ સાંભળ્યું ન સાંભળ્યું કરતો. વળી એકનો એક દીકરો હોવાથી શોભાબહેન હર્ષને ખુબ જ લાડ લડાવતા, પરંતુ દરેક વસ્તુની એક મર્યાદા હોય છે તે તેઓ વિસરી ગયા હતા. જેમ જેમ હર્ષ મોટો થતો હતો તેમ તેની જિદ વધતી જતી હતી.

મહેશભાઈ સ્વભાવે સીધાસાદા અને સરળ માણસ હતા, જિંદગીમાં કંઈ ખોટું કરેલું નહીં ને નીતિથી જીવવામાં માનનારા. મહિને જે અઠ્ઠવીસ-ત્રીસ હજાર મળતા એમાં પ્રભુકૃપા માનીને સાદાઈ અને ખુશીથી જીવતા.

હર્ષને એન્જિનિયરીંગનું છેલ્લું વર્ષ ચાલતું હતું. સવારે શિરામણમાં તેણે વાત મૂકી, "પપ્પા... ત્રણ-ચાર દિવસમાં ચાળીસેક હજારની વ્યવસ્થા કરી રાખજો, ફી ભરવાની છે."

"પણ બેટા, ફી તો હરહંમેશ તેત્રીસ હજાર પાંચસો હોય છેને?!!!"

"હા, પણ મેં મિત્રો સાથે આબુ જવાનો કાર્યક્રમ બનાવ્યો છે તો થોડાક ખણખણિયા જોઈશે."

"દીકરા, આપણે આવા ખોટા શોખ ન કરીએ તો ન ચાલે?? અમે તો ફરવાનું મન થાય ત્યારે કાંકરિયામાં આંટો મારી આવતા." બને તેટલા મુદ્દ અવાજે મહેશભાઈએ કહ્યું.

"એ તો તમારી વખતે જતા હશે કાંકરિયા. મારા બધા મિત્રો તો છેક દિલ્હી સુધી ફરી આવ્યા છે અને હું અમદાવાદની બહાર પણ નથી નીકળ્યો."

"જો બેટા, અત્યારે તો તારી ફીના પણ માંડ-માંડ થાય છે! તું સમજે તો સારું બાપલિયા."

"એ હું કંઈ ન જાણું. મારે ત્રણ-ચાર દિવસમાં પૈસા જોઈશે. મારો મૂડ ખરાબ કરી નાખ્યો." નાસ્તાને હડસેલો મારી હર્ષ ઉભો થયો ને પોતાના રૂમમાં ભરાઈ ગયો.

મહેશભાઈની તગતગતી આંખોને હર્ષના મમ્મી જોઈ રહ્યા. તેમની હાલત સૂડી વચ્ચે સોપારી જેવી હતી. પતિની લાચારી તેમનાથી જોઈ ન શકાતી અને દીકરા પ્રત્યેનો પ્રેમ તેમને વ્યથિત બનાવી મુકતો. આ વાતને બે-ત્રણ દિવસ થયા હશે ને સૂતેલા હર્ષની ઊંઘમાં અવાજથી ખલેલ પડી. રૂમની બહાર ધીમા સાદે થતો ગણગણાટ તેણે સાંભળ્યો. અવાજ ન થાય તેમ બારણાનો નોબ ધુમાવી અધુકડું બારણું ખોલીને તેણે બહાર જોયું. દૂરના કુટુંબી વિમલભાઈને હર્ષના પપ્પા વિનવી રહ્યા હતા. ખૂબ ધીમેથી બોલાયેલ એકેએક શબ્દમાં હર્ષને લાચારી મહેસુસ થઈ, "તમે હવે થોડાક મહિના ખમી જાવ. મારો હર્ષ થોડા સમયમાં જ કોઈ નોકરી શોધી લેશે. હું બહુ જલ્દી તમારા પૈસા વ્યાજસહિત ચૂકવી આપીશ. બે લાખ રૂપિયાની વ્યવસ્થા તાત્કાલિક થાય એમ નથી. તમે થોડું સમજો."

"જુઓ મહેશભાઈ, મારે રૂપિયાની જરૂર ન હોત તો આમ અર્ધી રાતે ઉઘરાણી કરવા ન આવત. વળી, તમારા પિતાજીએ મારા પિતાજીને ભૂતકાળમાં મદદ કરેલી એટલે હું તમારી શરમ ભરું છું. અત્યારે તો જઈ છું પણ જેમ બને તેમ જલ્દી વ્યવસ્થા કરી દેજો." વિમલભાઈના અવાજમાં કડકાઈ હતી.

એમના ગયા પછી હર્ષની હાજરીથી અજાણ મહેશભાઈએ હર્ષના મમ્મીને કહ્યું, "જોજે, હર્ષને આ વાતની ખબર ના પડે. ખોટી ઉપાધિ કરશે તો તેના અભ્યાસ પર અસર પડશે." પપ્પાની લાગણી હર્ષે મહેસુસ કરી.

તેની હાલત ખરાબ થઈ ગઈ. અણગમતું પણ વરવું સત્ય જોઈ-સાંભળીને તેની આંખોમાં આંસુ આવી ગયા. ઓશિકામાં મ્હોં રાખી તે ધુસકે-ધુસકે રડ્યો. અત્યાર સુધી કરેલી ખોટી જિદ માટે તેને પસ્તાવો પણ થયો. તેને વધારે દુઃખ તો એ બાબતનું હતું કે પપ્પાને ઓળખવામાં પોતે થાપ ખાધી હતી.

આખી રાત હર્ષને ઊંઘ ન આવી, તેણે કંઈક નિર્ણય કર્યો. બીજા દિવસે સવારે મહેશભાઈએ ચાળીસ હજાર આપ્યા ત્યારે તે ગણીને સાડા છ હજાર પાછા આપતા હર્ષે કહ્યું, "તમે ફી માટે આપ્યા છે તેનું ઋણ પણ ક્યારેય અદા નહીં કરી શકું! આઈ લવ યૂ પપ્પા." હર્ષના ગળે ડૂમો બાઝ્યો.

હર્ષના આવા વર્તનથી મહેશભાઈને ખૂબ આશ્ચર્ય થયું. હર્ષમાં આવેલો બદલાવ તેમને મન કોઈ ચમત્કાર જ હતો. તેઓ અને શોભાબહેન મનોમન ખુશી અનુભવી રહ્યા.

તમારી કૃતિ પણ તમે અમને મોકલી શકો છો

E-mail – pankhemagazine@gmail.com

‘પંખ’ની
ઉડાનમાં
સહભાગી પાંખો
યાજ્ઞિક વધાસિયા
રિકીન ધડુક
મનોરી શાહ
અનંત ગોહિલ
ભાગ્યેશ પટેલ
કેયુર દુધાત

સહૃદય આભાર
ભરત વિંઝુડા
નિકેતા વ્યાસ
કવિ જાન જાદવ નરેશ
તીર્થ ગજજર
હાર્દિક કયાડા
જીગ્નેશ સોલંકી

અમારી સાથે ઉડવાના આકાશી માર્ગો

pankhmagazine@gmail.com

<http://www.facebook.com/pankhmagazine>

+44 7721958498

https://twitter.com/pankh_emagazine

<https://www.youtube.com/channel/UCakmCpwf4oF2ZICI-YPIVDg>

